

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

PROSTOROVÁ EKONOMIE

DOC. ING. KAMILA TUREČKOVÁ, PH.D., MBA

NPEKP/NKEKP

2) PROSTOROVÁ EKONOMIE (ÚVOD)

PROSTOR (ÚZEMÍ, TERRITORIUM, OBLAST)

- socioekonomické vztahy a procesy se vyvíjejí v **prostoru** a ča
- prostor představuje systém polohových měnicích se vztahů ve světě hmotných předmětů
- daný prostor se od ostatních odlišuje svou územní diferenciací a je definovatelný (měřitelný) podle vzdálenosti, rozsahu, lokalizace, účelu a jiných charakteristik, které „sledujeme“
 - oblast, formálně i neformálně vytýčená, která je definována určitým souborem společných (fyzicko-geografických nebo sociálně-ekonomicko-společenských) charakteristik, které dané území odlišují od jiného území (oblasti)
- nezbytná součást pro jakoukoli hospodářskou činnost ekonomických subjektů
- prostor jako takový je **ekonomický faktor**, který má svou polohu, hodnotu, náklady na užívání, estetický rozměr ovlivněný geografickými podmínkami, klimatem, imagí a urbanizací a je stanoven jako lokalizační faktor při rozhodování o umístění ekonomických aktivit
 - prostor ovlivňuje potenciál (využitelnost) území
- prostor budeme chápat jako „geografickou oblast“, ve které se odehrávají námi sledované

PROSTOROVÁ EKONOMIE

problematické – nejednotné vysvětlení a s tím spojená terminologie (prostorová vs. regionální ekonomie, nová ekonomická geografie, alt. urbánní ekonomie nebo nová industriální ekonomie aj.), ukotvení prostorové ekonomie v souboru témat týkajících se regionálního rozvoje, lokalizačních teorií, regionální ekonomiky a politiky apod. a determinace konkrétních oblastí, které do prostorové ekonomie mají patřit – značná

- vysvětluje rozložení ekonomických aktivit v geografickém prostoru a jejich interakci prostřednictvím směny, mobility výrobních faktorů, přenosu informací a prostřednictvím ekonomického růstu, stejně jako jejich vývoj v čase za spolupůsobení technologických, sociálních a politických faktorů (von Bevenöter, 1996)
- vědní obor, který se zabývá prostorovým rozdělením ekonomických činností a prostorovými rozdíly v úrovni ekonomické výkonnosti (Wokoun, 2004)
- zkoumá jak prostorové uspořádání ovlivňuje aktivitu ekonomických subjektů a jak tyto subjekty působí na prostorové uspořádání
 - prostorová struktura je formována na základě rozhodování subjektů o své prostorové lokalizaci, které je podmíněno

PROSTOROVÁ EKONOMIE

- zabývá se alokací vzácných zdrojů v prostoru a rozmístěním ekonomických aktivit (Duranton, 2008)
 - v rámci ekonomického rozhodování týkající se **volby rozmístění**
- vznik autentické prostorové ekonomie: 90. léta 20. století (Vašíček, 2008)
 - zaměřením se na aglomerace ekonomické aktivity, meziregionální rozdíly v růstu či prostorovou dimenzi inovací
- jedná se soubor modelů a teorií, který popisuje přístup k ekonomické „realitě“ s ohledem na prostorové rozmístění jednotlivých ekonomických subjektů s cílem nalézt efektivní přístup k rozvoji území a všech zainteresovaných subjektů
- samostatný vědní obor rozvíjející se v rámci ekonomických věd, který se zabývá regionální - prostorovou dimenzí ekonomického rozvoje
 - vychází z ekonomie, kterou kombinuje zejména s hospodářskou a socioekonomickou geografii
- zabývá se ekonomickými procesy a ekonomickými vztahy subjektů, jejich formováním,⁴ interakcí a chováním v kontextu daného území (prostoru)

2 DIMENZE PROSTOROVÉ EKONOMIE

- **mikroekonomická** - řeší lokalizaci a vzájemné vztahy a vazby jednotlivých ekonomických aktivit, hledá odpovědi na otázky týkající se vlivu prostoru a vzdáleností na ekonomické činnosti a jevy
 - regiony nepředstavují homogenní celky, každý region je jedinečný
 - převážně teorie lokalizace
 - zabývá se chováním jednotlivých ekonomických subjektů v prostoru
- **makroekonomická** - zabývá se např. problematikou ekonomického růstu v regionech, rozdíly v regionální nezaměstnanosti, meziregionálním pohybem výrobních faktorů atd. tj. řeší problematiku makroekonomických proměnných na regionální úrovni a jejich vazbu na národní úroveň

Kde postavit firmu, abychom byli co nejbližší velkému množství zákazníků? Jaké ekonomické výhody přináší bydlení ve městě namísto na vesnici? Kde založit nové vinařství?

Jaké faktory ovlivňují nezaměstnanost v daném regionu? Proč některé regiony vykazují vyšší ekonomický růst než jiné? Proč je odvětvová struktura agregátního výstupu v regionu taková a ne jinaká?

Regionální ekonomika: věnuje se **objektivní** hospodářské situaci v regionech; jedná se o reálný, skutečný stav hospodářství a jeho segmentů na daném území (jaká je regionální inflace...)

PŘEDMĚT ZKOUMÁNÍ PROSTOROVÉ EKONOMIE A AKTÉŘI PROSTOROVÉHO VÝVOJE

- prostorové **rozložení** ekonomických aktivit (hlavně produkce, spotřeba)- **STRUKTURA**
- prostorový **pohyb** výrobních faktorů a zboží a služeb – **INTERAKCE**
- dynamika **změn** ve struktuře a pohybu – **PROCES**
- **domácnosti**
 - spotřebitelé, pracovní síla, kde budou bydlet, kde nakupovat
- **firmy**
 - rozhodnutí o lokalizaci, produkci, nákupních a odbytových sítích
- **veřejný sektor**
 - přerozdělování prostředků mezi regiony, zajištění infrastruktury, nabídka veřejných služeb
- **zahraničí?** (PZI, portfoliové investice, nákupní a odbytové sítě)

SKUPINY TEORETICKÝCH PŘÍSTUPŮ K PROSTOROVÉ EKONOMII, „CO Zahrnuje“

1. tradiční lokalizační teorie (teorie výběru míst pro podnikání)
 - relativně mladá vědecká disciplína, počátky lze najít v 1. pol. 19. stol, komplexnější přístupy se začaly prosazovat až v 50. letech století minulého
 - zkoumá faktory, které ovlivňují lokalizace ekonomických aktivit a vysvětluje prostorou strukturu
 2. teorie prostorové mobility
 - analyzuje podmínky a důsledky prostorové mobility výrobních faktorů, zboží a služeb
 3. vybrané regionální rozvojové teorie
 - vysvětlují socioekonomický vývoj jednotlivých regionů a jejich rozdíly v rozvoji
- všechny výše uvedené skupiny teorií spadají mezi vlastní soubor teorií regionální rozvoje a jsou součástí regionální vědy – regionalistiky (Regional Science; Walter Isard, 1956). Regionalistika představuje víceoborový poznávací systém studia prostorových jevů, procesů a vztahů

TEORETICKÉ UKOTVENÍ PROSTOROVÉ EKONOMIE (VLASTNÍ SHRNUÍ)

- jádro prostorové ekonomie tvoří lokalizační teorie
 - řešení otázky **prostorového rozmístění** jednotlivých ekonomických **subjektů** a jejich **aktivit**
 - hledání nákladných zákonitostí při lokalizaci ekonomických subjektů
- regionální ekonomie rozšiřuje prostorovou ekonomii o další atributy
 - regionální ekonomie se zabývá **ekonomickým aspektem regionálních problémů a regionálních rozdílů**, které jsou prostorově analyzovatelné, takže lze z nich odvodit teoretické nebo politické důsledky s ohledem na regiony, jejichž geografický rozsah sahá od lokálních po globální oblasti; smyslem je navrhnout řešení pro zvyšování ekonomické (sociální/environmentální) **prosperity regionů**
- nová ekonomická geografie (Paul Krugman, 1991) jako vyústění nové teorie mezinárodního obchodu rozšířené o prostorový rozměr
 - snaží se vysvětlit, proč se některé regiony rozvíjejí více než jiné a to na pozadí prostorových externalit, firm v kontextu typu konkurence a velikosti trhů

-
- Děkuji za pozornost.